

КОНФУЦІЙ



ВИСЛОВИ

ХАРКІВ
«ФОЛІО»
2020



ГЛАВА 1

Навчатися

1

Учитель казав:

— Хіба не радісно навчатися й усякий час добиватися досконалості? І хіба не приємно, коли друзі приходять іздалеку? Чи не той муж чеснотливий, хто не досадує, що невідомий людям?

2

Учитель Ю сказав:

— Нечасто буває, щоб чоловік, повний синівської шаноби й послуху старшим, лю-

бив би досаждати правителю. І не бувало зовсім, щоби той, хто не любить досаждати правителю, мав би схильність до заколоту. Чеснотливий муж турбується про корінь; коли закладено корінь, то народжується й шлях, синівська шаноба і послух старшим — хіба не в них коріниться людяність?

3

Учитель сказав:

— Людяність рідко поєднується з гарними речами й лестивим виразом обличчя.

4

Учитель Цзен сказав:

— Я на день тричі себе питаю: чи сумлінно я трудився для людей? Чи зберіг щирість у спілкуванні з друзями? Чи повторював те, чого мене навчали?

5

Учитель сказав:

— Правлячи уділом, здатним виставити тисячу бойових повозок, слід бути ретельним у справах, правдивим, любити людей,

заощаджувати кошти й спонукати народ працювати у відповідності до пори року.

6

Учитель сказав:

— Удома молодші шанують батьків, а деінде слухняні зі старшими, обережні й правдиві, повні любові до всіх та близькі з тими, в кому є людяність. Якщо при цьому стає сил, то стримлять надбати ученість.

7

Цзися сказав:

— Якщо хто замість чуттєвості вибирає добро, здатен до знемоги служити батькові й матері, на службі державцеві може жертвувати собою й звертається до друзів із правдивим словом, то нехай би казали, що він неук, я неодмінно назву його ученим.

8

Учитель сказав:

— Якщо чеснотливий муж не має суворості, в ньому нема переконливості й він непевен у навчанні. Головне — будь чесний і правди-

вий, не води дружби з тими, хто тобі не рівня,
і не бійся виправляти свої помилки.

9

Учитель Цзен сказав:

— Якщо шануватимуть мертвих, пам'ятатимуть предків, то в народі знов запанує чеснота.

10

Цзицинь спитав Цзигуна:

— Хоч би в якій країні був Учитель, він завжди знає про справи її правління. Він сам шукає ці відомості чи йому їх дають?

Цзигун відповів:

— Учитель дістає їх завдяки тому, що ласкавий, добрий, чемний, ощадливий і поступливий. Чи не вирізняється він у тому, як їх шукає, від інших людей?

11

Учитель сказав:

— Хто вдивляється в прагнення свого батька, коли він живий, а після його смерті — в те, як він чинив, і не міняє його шля-

ху протягом трьох років, можна сказати, що шанує той батьків.

12

Учитель Ю сказав:

— З призначень ритуалу найцінніша гармонія. Вона робить прекрасною путь стародавніх царів, а їх наслідують у малому й великому. Та проте і гармонія буває до речі не завжди. Якщо знають саму гармонію, не беручи її в рамки ритуалу, вона не може перетворитися на життя.

13

Учитель Ю сказав:

— Якщо, будучи щирим, близький до справедливості, обіцяння зможе виконати. Якщо шанує відповідно до ритуалу, то уникне сорому й неслави. Якщо твоя підпора той, хто насправді тобі близький, то можеш йому підкоритись.

14

Учитель сказав:

— Якщо чеснотливий муж не думає під час трапези про насичення свого шлунка, не

прагне, живучи вдома, затишку, проявляє запопадливість у ділі, обережно говорить і виправляється, зближаючись із тими, у кого є путь, то можна сказати, що він любить ученість.

15

Цзигун спитав:

— Як ви оцінюєте той випадок, коли людина у злиднях ні перед ким не плазує, а забагатівши — не зазнається?

Учитель відповів:

— Це непогано, та не так добре, як те, коли людина у злиднях відчуває радість, а забагатівши, схиляється до ритуалу.

Цзигун знову спитав:

— В Піснях є рядки:

*Він мов ґранована різьба,
Шліфована й гладенька.*

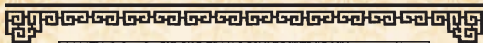
Чи не про цього ви казали?

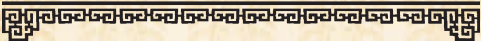
— Так, Ци, — відповів Учитель, — відсьогодні з тобою можна говорити про Пісні: тобі скажеш що-небудь, а ти вже знаєш, що за цим слідом.

Учитель сказав:

— Не журися, що люди не знають тебе,
та журися, що ти не знаєш людей.







ЗМІСТ

<i>Глава 1.</i>	<i>Навчатися</i>	<i>5</i>
<i>Глава 2.</i>	<i>Правитель</i>	<i>12</i>
<i>Глава 3.</i>	<i>Вісьмома рядами.</i>	<i>20</i>
<i>Глава 4.</i>	<i>Там, де людяність</i>	<i>30</i>
<i>Глава 5.</i>	<i>Гуньє Чан</i>	<i>39</i>
<i>Глава 6.</i>	<i>Ось Юн...</i>	<i>50</i>
<i>Глава 7.</i>	<i>Я продовжую</i>	<i>62</i>
<i>Глава 8.</i>	<i>Великий первенець</i>	<i>75</i>
<i>Глава 9.</i>	<i>Учитель рідко...</i>	<i>83</i>
<i>Глава 10.</i>	<i>У своєму селі</i>	<i>94</i>
<i>Глава 11.</i>	<i>Давніше люди, вивчаючи...</i>	<i>105</i>
<i>Глава 12.</i>	<i>Янь Юань</i>	<i>117</i>
<i>Глава 13.</i>	<i>Цзилу</i>	<i>130</i>
<i>Глава 14.</i>	<i>Сянь спитав</i>	<i>145</i>

<i>Глава 15. Князь чудотворний із уділу Вей . . .</i>	<i>164</i>
<i>Глава 16. Молодший</i>	<i>178</i>
<i>Глава 17. Ян Хо</i>	<i>187</i>
<i>Глава 18. Володар Вей</i>	<i>200</i>
<i>Глава 19. Цзичжан</i>	<i>207</i>
<i>Глава 20. Яо сказав</i>	<i>217</i>